

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 3Co/50/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1112214380
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 06. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Roman Bolebruch
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2016:1112214380.1

Uznesenie

Krajský súd v Bratislave v právnej veci navrhovateľa: D. K., G. XA, I., proti odporcovi: MONEY PLUS, a.s., Palkovičova 16, Bratislava, o určenie neplatnosti zmluvy, na odvolanie spoločnosti ANACO s.r.o., Miletičova 1, Bratislava, proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava I č.k. 6C/51/2012-72, zo dňa 10.12.2015, takto

rozhodol:

Odvolací súd uznesenie súdu prvého stupňa v napadnutej časti **m e n í** tak, že návrh, aby namiesto doterajšieho odporcu vstúpila do konania ako odporca spoločnosť ANACO s.r.o., Miletičova 1, Bratislava, **z a m i e t a**.

odôvodnenie:

Súd prvého stupňa napadnutým uznesením pripustil, aby na miesto odporcu vstúpila spoločnosť ANACO s.r.o., Miletičova 1, Bratislava a pripustil zmenu petitu v znení: „Súd určuje, že zmluva o spotrebiteľskom úvere č. XXXXXXXXXX uzatvorená dňa 27.4.2011 medzi navrhovateľom ako dlžníkom a odporcom ako veriteľom je neplatná.“

V odôvodnení uviedol, že navrhovateľ sa návrhom na začatie konania doručeným súdu 14.5.2012 domáhal voči odporcovi zrušenia zmluvy o spotrebiteľskom úvere, ktorú uzavrel s odporcom ako veriteľom dňa 27.4.2011; svoj návrh odôvodnil tým, že sa dlhodobo lieči na duševnú poruchu a v čase uzavretia zmluvy bol v štádiu mánie; následne ho doplnil o tvrdenie, že zmluvu podpísal dobrovoľne, nakoľko potreboval peniaze, avšak odporca ho neoboznámil s podmienkami zmluvy a neskúmal jeho majetkové pomery. Navrhovateľ na pojednávaní 28.9.2015 oznámil, že listom zo 6.8.2015 bol vyzvaný na zaplatenie pohľadávky, ktorá bola postúpená na spoločnosť ANACO s.r.o. Súd prvého stupňa uvedené oznámenie navrhovateľa v zmysle § 41 ods. 2 O.s.p. vyhodnotil ako návrh na zmenu účastníka konania podľa § 92 ods. 2 O.s.p. z dôvodu postúpenia pohľadávky (singulárna sukcesia) a v nadväznosti na procesný návrh navrhovateľa si od postupníka 22.10.2015 vyžiadal zmluvu o postúpení pohľadávky, ktorej kópiu predložil spolu s podaním z 20.11.2015.

Súd prvého stupňa po vecnom preskúmaní predloženej zmluvy o postúpení pohľadávky zistil, že sa týka pohľadávky uplatňovanej na základe zmluvy, ktorá je predmetom konania, bola uzatvorená po podaní návrhu na začatie konania 18.12.2013 a nie je v rozpore s dobrými mravmi, a teda mal za to, že sú splnené všetky zákonné predpoklady na pripustenie zmeny účastníka konania na strane navrhovateľa (?). K námietke vstupujúceho odporcu, že zmluvou o postúpení pohľadávky nedošlo k zmene zmluvnej strany, nakoľko došlo len k prevodu určitej pohľadávky a nie zmluvy ako celku, dodal, že postúpením pohľadávky postupník vstupuje do všetkých práv aj povinností postupcu vyplývajúcich z pôvodného zmluvného záväzku, a to v tom stave, v akom sa nachádzala v dobe postúpenia, ktoré zo zmluvy vyplývajú. Tvrdenie odporcu, že zmluvou o postúpení pohľadávok sa neprevádza zmluva, považoval za správne, avšak odporca opomenul, že zmluva je len písomným vyjadrením vzájomných práv a povinností zmluvných strán, ktoré zmluvou o postúpení pohľadávky prechádzajú na postupníka, inak by postupník nemal voči dlžníkovi zákonný titul pre vymáhanie postúpenej pohľadávky. Vzhľadom na vyššie uvedené

a na skutočnosť, že navrhovateľ preukázal, že po začatí konania nastala právna skutočnosť, s ktorou právne predpisy spájajú prevod práv a povinností, o ktorých sa koná, súd prvého stupňa v zmysle § 92 ods. 2, ods. 3 O.s.p návrhu na zmenu účastníkov konania vyhovel. K výroku súdu o zmene petitu uviedol, že návrhom na začatie konania, ako aj dopĺňujúcim podaním a následne podaním z 5.10.2015 navrhovateľ formuloval petit návrhu ako návrh na zrušenie zmluvy, ktorý upravil tak, aby terminologicky zodpovedal následku, ktorý chce navrhovateľ dosiahnuť, a to neplatnosť (zrušenie) zmluvy.

Proti uzneseniu v časti, ktorou súd prvého stupňa pripustil zmenu účastníka konania na strane odporcu podala odvolanie spoločnosť ANACO s.r.o., Miletičova 1, Bratislava a žiadala napadnuté uznesenie prvého stupňa zrušiť. Uviedla, že napadnutý výrok je v rozpore s obsahom zmluvy o postúpení pohľadávok, s ustanoveniami Občianskeho zákonníka a s ustálenou rozhodovacou praxou Najvyššieho súdu SR. Na základe zmluvy o postúpení pohľadávok uzavretej medzi spoločnosťou EURO PROVIDUS, a.s. a spoločnosťou ANACO s.r.o. došlo k postúpeniu pohľadávok (čl. II ods. I, čl. III ods. 1); predmetom konania pod sp. zn. 6C/51/2012 je určenie neplatnosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere, pritom zmluvnou stranou tejto zmluvy nie je spoločnosť ANACO s.r.o. a ani sa ňou nestala v dôsledku postúpenia pohľadávky a teda jej nadobudnutia. Ozrejmil, že predmetom zmluvy o postúpení pohľadávky v zmysle § 524 ods. 1, ods. 2 Občianskeho zákonníka je prevod určitého konkrétneho práva (nároku) na plnenie, ktoré predstavuje pohľadávku. Postúpením pohľadávky dochádza k zmene v osobe veriteľa vo vzťahu k určitému konkrétnemu plneniu, nie však k zmene veriteľa v celom záväzkovom vzťahu. Zákonná definícia pojmu „pohľadávka“ vyplýva z § 488 Občianskeho zákonníka. Mala za to, že pohľadávka je samostatne prevoditeľná bez toho, aby dochádzalo k „prevodu“ celej zmluvy, teda k zmene zmluvnej strany a dodala, že nakoniec aj v prípade, ak na základe jednej a tej istej zmluvy dochádza k vzniku viacerých pohľadávok, každá z nich môže byť predmetom samostatného postúpenia bez toho, aby dochádzalo k zmene zmluvných strán samotnej zmluvy. Poukázala na rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 14.10.2010, sp. zn. 3 Obdo 7/2009, ktorý na rozlíšenie medzi postúpením pohľadávky a zmenou zmluvy (z ktorej táto pohľadávka vznikla) uviedol, že predmetom postúpenia môže byť len určitá pohľadávka, t.j. právo na plnenie od dlžníka, nie však celý záväzkový vzťah, z ktorého pohľadávka vznikla, v ktorom prípade ide už o zmenu zmluvy, a teda zmenu vzájomných práv a povinností tvoriacich obsah záväzku, ktorá predpokladá v zmysle § 493 Občianskeho zákonníka dohodu zmluvných strán. Nesúhlasila s neurčitým odôvodnením súdu prvého stupňa, podľa ktorého by postúpením pohľadávky (asi) mali prechádzať aj práva a povinnosti vyplývajúce zo zmluvy, z ktorej pohľadávka vznikla; tento záver považovala za nesprávny, pretože postúpená pohľadávka je síce definovaná právnym základom, z ktorého vznikla, táto skutočnosť však pohľadávku vymedzuje len ako konkrétne právo s určitým obsahom - čo má dlžník plniť, kde, ako atď. Zmena vyplývajúca z postúpenia pohľadávky sa tak vzťahuje len na pohľadávku, ale nie na zmluvu (ňou založený záväzkovoprávny vzťah ako taký). Spoločnosť ANACO s.r.o. nenadobudla postúpením pohľadávky postavenie zmluvnej strany zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere a keďže predmetom konania je určenie neplatnosti zmluvy, účastníkom konania majú byť účastníci zmluvy, teda jej zmluvné strany (porov. R 69/1996, sp. zn. 4 Obo 271/95).

Odvolací súd preskúmal uznesenie v napadnutej časti podľa § 212 ods. 1 O.s.p. bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolanie bolo podané dôvodne.

Podľa § 92 ods. 2 O.s.p. ak po začatí konania nastala právna skutočnosť, s ktorou právne predpisy spájajú prevod alebo prechod práv alebo povinností, o ktorých sa koná, môže navrhovateľ alebo ten, na koho boli tieto práva alebo povinnosti prevedené, alebo na koho prešli, navrhnúť, aby do konania na miesto doterajšieho účastníka vstúpil ten, na koho boli tieto práva alebo povinnosti prevedené alebo na koho prešli.

Podľa § 92 ods. 3 O.s.p. súd vyhovie návrhu, ak sa preukáže, že po začatí konania nastala právna skutočnosť uvedená v odseku 2, a ak s tým súhlasí ten, kto má vstúpiť na miesto navrhovateľa; súhlas odporcu alebo toho, kto má vstúpiť na jeho miesto, sa nevyžaduje. Právne účinky spojené s podaním návrhu na začatie konania zostávajú zachované.

Predpokladom zmeny účastníctva v zmysle § 92 ods. 2, ods. 3 O.s.p. v prípade podania návrhu na zmenu navrhovateľom, je aj existencia právnej skutočnosti, s ktorou právne predpisy spájajú prevod alebo prechod práv alebo povinností, o ktorých sa koná.

V priebehu konania môže dôjsť k prevodu alebo prechodu práv či vecí o ktoré sa vedie spor (k tzv. predmetu konania) na inú osobu než účastníka prebiehajúceho konania. Podľa toho, či ide o sukcesiu do celej sféry právneho postavenia, alebo iba o vstup do parciálnych, konkrétnych práv predchodcu, rozlišuje sa univerzálna a singulárna sukcesia. Typickým prípadom univerzálnej sukcesie bez straty procesnej subjektivity sú prípady tzv. translačných zmlúv alebo zmlúv s translačnými účinkami, teda zmlúv, ktoré ipso facto svojou perfektnosťou a platnosťou spôsobujú prevod a prechod všetkých práv a povinností z prevádzajúceho subjektu na nadobúdateľa, teda typickú univerzálnu sukcesiu. Najtypickejším a v praxi zrejme najvyskytujúcejším sa príkladom je zmluva o predaji podniku podľa Obchodného zákonníka. Ustanovenie § 92 O.s.p. sa použije vo všetkých prípadoch singulárnej sukcesie a v tých prípadoch univerzálnej sukcesie, keď nedochádza k strate procesnej subjektivity.

V danej veci sa navrhovateľ proti odporcovi žalobou podľa § 80 písm. c) O.s.p. domáha určenia neplatnosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere č. XXXXXXXXXXXX uzatvorenej medzi navrhovateľom ako dlžníkom a odporcom ako veriteľom. Základným predpokladom úspešnosti žaloby o určenie, či tu právny vzťah, alebo právo je, alebo nie je, sú po procesnej stránke dve skutočnosti: prvou je, že účastníci majú vecnú legitimáciu a druhou, že na určenie je naliehavý právny záujem. Vecnú legitimáciu v konaní o určenie, či tu právny vzťah, alebo právo je, alebo nie je, má ten, kto je účastný na právnom vzťahu alebo práva, o ktoré v konaní ide. Navrhovateľ v návrhu na začatie konania správne označil subjekt, s ktorým uzavrel spotrebiteľskú zmluvu, ktorej neplatnosti sa v konaní domáha a proti ktorému návrh smeruje, nakoľko v prípade konania o neplatnosť právneho úkonu musia byť účastníkmi všetci, ktorí túto zmluvu uzavreli.

V predmetnej veci bol návrh na zmenu účastníkov podaný oprávneným subjektom (navrhovateľom); súd prvého stupňa zistil, že zmluva o postúpení pohľadávky z 18.12.2013 sa týka pohľadávky uplatňovanej na základe (spotrebiteľskej) zmluvy, určenia neplatnosti ktorej je predmetom konania. Pozornosti súdu prvého stupňa uniklo, že navrhovateľ si proti odporcovi neuplatňuje žiadnu pohľadávku, ale predmetom konania je podľa § 80 písm. c) O.s.p. určenie neplatnosti právneho úkonu, a vzhľadom na tento predmet konania zmluvou o postúpení pohľadávok z 18.12.2013 nedošlo k prevodu ani prechodu práv a povinností, o ktorých sa v konaní jedná, nakoľko je to z povahy veci vylúčené (okrem možnosti, keď predmetom postúpenia je celý záväzkový vzťah, z ktorého pohľadávka vznikla, kedy už ide o zmenu zmluvy, a teda zmenu vzájomných práv a povinností tvoriacich obsah záväzku, ktorá predpokladá v zmysle § 493 Občianskeho zákonníka dohodu zmluvných strán - čo však nie je tento prípad).

Na uvedenom základe neboli splnené zákonné predpoklady pre aplikáciu § 92 ods. 2, ods. 3 O.s.p. Odvolací súd preto uznesenie súdu prvého stupňa v napadnutej časti v zmysle § 220 O.s.p. zmenil tak, že návrh, aby namiesto doterajšieho odporcu vstúpila do konania ako odporca spoločnosť ANACO s.r.o., Miletičova 1, Bratislava, zamietol.

Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Bratislave pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.